

2042' L. nad morjem in že na znožju imenovanih gor, ki tu svoja rebra in svoje doline in grabne kakor žarke jedinijo.

Na znožju Igle je presihajoči studenec ali vrelec. Ta teče ob deževju skozi 7 minut tako obilno, da bi lahko mlinско kolo gnal, v poslednjih 5 minutah pa celó preneha, in na to se zopet silno izlije. Ob suhem vremenu pa je ravno na opak. Izvirek savinski je rinkin slap, v zadnjem kotu precej širokega Logarjevega travnika. Izpod snežne odeje, ki tukaj nikdar ne skopni, prihruje voda globoko in debelo padajoča, a na doljnih tleh v rahljem kamenju se zopet zgublja. Še le pod Plesnikom 2467' L. prihaja na svetlo v močnih bistrih tokih in kmalu potem žene žage. V dolinski klanec priskaka še več stranskih vod in slapov raz snežne stermin, med drugimi tudi Plesnikov slap, ki vsi v nasutem kamenju preminejo. Tako tudi v soravni zahodni jezerji dolini Jezerja pri svojem izviru mine, in niže zopet vznikje.

V severni stermini jezerjega dola 80 čevljev nad dolinsko ravnico pa je v močvirnatem travniku železnat vrelec, drugi železnati vrelec je severo-zahodno više Lambretove hiše, v Kotoski grabi blizu kmeta Gradišnika. Voda izvira iz nasutega kamenja, je terpka ima okus po črnilu in toplote 9–10° R. Ta voda vtegne biti enaka z Betsko slatino, ki je eno uro oddaljen od gore na Koroškem. V srenji Solčavi je mnogo neulaznih votlin. Iz logarske in jezerje doline so lepi pregledi solčavskih planin.

(Dalje prih.)

Drobtinice iz dnevnika slovenskega učitelja.

Spisuje Josip Levičnik.

Motto: „Nulla dies sine linea!“
Stari rimljanski pregovor.

Nadaljevaje gospodarstveno živalstvo govorilo se je o prešičih (svinjah), katerih štejejo tudi mnogo plemen. Govorilo se je tudi pri tem predmetu mnogo o posamesnih plemenih; jedro vsega povedanega pa je bilo, naj bi se naši domači prešiči parili z angleškimi (posebno se je hvalilo angl. pleme „Bergschirr“), kar báje tudi že zelo poskušajo in so po besedah g. docenta ravno lansko leto mnogo angleških merjascev na Avstrijansko nakupili. V daljnih ukih prestopili smo na vplemenje (Züchtungsverfahren), kar je pri živinoreji posebno

važno, ker naloga vplemenja je, dajati nam na vse strani dobrega živinskega zāroda. Živino kar tje v en dan in brez vsega ozira pariti je kaj nespametno; godí se pa to na škodo živinoreje prav pogostoma. Pri vplemenju je posebno dobro treba gledati na dobre plemenske očete (Zuchtväter), ker oni veliko več zaroda zaplodijo, kakor matere. Ves pozor je tedaj imeti na to važno reč, ker n. pr. en sam slabí junec, žebec i. t. d. zarod celih okolic pokvari. Pri vplemenju postopajo umni živinorejci razno. Nekteri pariyo le živino enacega plemena; drugi jo pariyo na skrižem; nekteri pri tem poslu ne prestopijo praga domačega hleva, in le domačo živino med saboj po plemenu spuščajo. Opomnilo se je vender pri tem, da naj se pri takem parenju gleda na bližno sorodstvo, ker kakor pri ljudeh veljá tudi za živali ona natorna postava, da kervna zaveza ne stori dobro.*) Razna živinska plemena skrižem pariti ima posebno ta namen, da bi se dobre lastnosti dveh živalskih plemen v eno združile; — gleda naj se pa pri tem vselej na boljši možki spol, kar je bilo tudi že zgoraj povdarjano. Razne živali tudi že same na sebi kažejo, so li, in koliko so oziroma za vplemenje vredne. Tako n. pr. kaže konj (žebec) svojo moč ali urnost; krava mlečnost, ovca volno. Pa tudi na druge dobre ali slabe lastnosti živine naj se gleda, ker ima tudi ona med saboj, kakor je g. docent šaljivo rekel, „sanguinikarje“ in „flegmatikarje“, ali kakor bi po naše rekli: serborite in lenuhe. Po Angležkem in tudi drugje, zlasti pri grajščinah in večjih posestvih imajo celó zapisne knjige, kamor zapisujejo lastnosti žival, ktere po plemenu spuščajo, da potem vedó, ali se zarod boljša, ali peša. Sploh naj se živali z vidnimi napakami, naj si že bodo te ali druge, ne spuščajo po plemenu. Pri vplemenju naj se dalje gleda tudi na starost živine, in naj se v to ne rabi prezgodaj, in tudi ne prepozno.

Tako so n. pr. kobile planinskih dežel pri 4 do 6 letih dobre za pleme; — živali prežvekovavke naj se pred poldrugim letom ne spuščajo, svinje od $\frac{3}{4}$ do $1\frac{1}{4}$ leta starosti. Bolje se je deržati pri teh številih višje stopnje; predolgo pa naj se vender tudi ne čaka. Tudi leta so različna, kako dolgo naj se živali za pleme rabijo. Pri nekterih terpi to dolgo; nektere pa kmali niso za drugo, kot za opitanje in mesnico. Pa tudi

*) Nasledki kervnega parenja pri živalih so mnoge napake pri zarodu, jalovost i. t. d. Pis.

na to je gledati, kolikorkrat se zlasti moški spol za vplemenje rabi. Tako n. pr. zadostuje 1 žebec, ako je dobro rejen, za 30 do 40 kobil; — pri zlahtnejših živalih celó le za 6 do 10. — Na 35 do 45 krav naj pride 1 bik, posebno ako krave hodijo na pašo; pri hlevni reji se lahko šteje 70 krav na 1 bika. *) Pri ovcah se rabi 1 oven na 40 do 60 ovac, pri svinjah pa na 40 glav en merjasec. Govorilo se je potem še mnogo o o času, kdaj se živali ne spuščajo po spolu; koliko časa terpi pri raznih živalih bréjost; kako naj se med tem časom skerbi živini za zmerno, zdravo, nepokvarjeno klajo, in da naj se ji odstranjujejo vse take reči, ki bi ji vtegnile kak gnjus vzrokovati. Priporočevalo se je dalje, da naj se živina v brejem stanu ne suje, z delom ne preobklada; sploh naj gospodar zadržuje vse, kar bi živini vtegnilo vzrokovati prezgodni ali pa težki porod. Govorilo se je mnogo tudi o živinskem porodu, o njegovih predhodnih znamenjih; priporočevalo se je pa tudi, da je vselej dobro, da je kak umni človek nazoč, ako bi živini le v kaki reči kake pripomoči treba bilo.

Marsikaj bolj natančnega bi se lahko še o tem in unem govorilo, ali spis se mi je tako že zoper voljo in namen veliko na predolgo zavlekel. Opisalo se je dalje živalsko mleko koj po porodu in določil čas, kako dolgo naj se razne živali sesati pustijo, kako naj se polagoma na kermo privadijo itd.

(Dalje prih.)

Kako se Tomšičevo „prirodoslovje v podobah“ v naših ljudskih šolah z vspehom rabi?

Kmali bode eno leto minulo, odkar je prišla ta prirodoslovna knjiga na svitlo. Ker je perva te verste v slovenskem jeziku, pozdravljali smo jo slovenski učitelji z velikim veseljem, in marsikteri je segnil naglo po njej. Namenjena je ta knjiga slovenske mladini, zlasti šolske, ki se mora s tem naukom ukvarjati. Učenci srednjih šol rabijo toda le predpisane nemške knjige, in le redko si kak dijak iz ljubezni do domačega slovstva omisli omenjene bukve. Ta koristna knjiga ostaja tedaj le bolj

*) Na Švicarskem imajo oestro postavo, ter je srenjam pod kaznijo zažugano, k večjemu 80 krav imeti po 1 bika, in le-ta mora biti k temu še dobrega plemena. In ta postava — je djal g. docent — ni le edino na papirju, ampak vsako leto gre nalaščna komisija po srenjah, ki oestro preiskuje, da se ne godé kake napčnosti. Pri nas menda jutri ne bo še tako! Pis.